

Ο Γιάννης Σχίζας για την συλλογή διηγημάτων "Ασφαλής πόλη" (ιστοσελίδα Οικολογείν, 07-02-2016)

ΗΡΩ ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ : ΑΣΦΑΛΗΣ ΠΟΛΗ

Του Γιάννη Σχίζα

Ο τίτλος «Ασφαλής πόλη» για τα 23 διηγήματα της Ηρώς Νικοπούλου - που φιλοξενούνται σε ένα κομψό βιβλιαράκι των εκδόσεων Γαβριηλίδη - αποτελεί σαρκασμό μιας γεωγραφικής κοινότητας που πίσω από τη φαινομενική ευρυθμία μπορεί να εμπεριέχει δράματα και παραδοξότητες. Ο σαρκασμός αυτός αναπτύσσεται με αφηγήσεις που τελικά οδηγούν τον αναγνώστη στο «να την πατήσει» - δηλαδή να πατήσει τη νάρκη του απροσδόκητου, εκεί που περιμένει μια κάποια λογική έκβαση Ένα συμπαθητικό σκυλάκι εσωτερικού χώρου που περιδρομιάζει ένα κομμένο δάκτυλο ή ένας Άραβας που διακόπτει κάποιον ερωτικό δεσμό για να «παίξει» σε επίθεση αυτοκτονίας, αποτελούν σπάνιες περιπτώσεις σύμφωνα με τους νόμους των πιθανοτήτων : Και είναι πραγματικά μεγάλη τέχνη το να οδηγήσει κάποιος το κοινό του μέχρι ορισμένες «απίθανες» καταστάσεις ζωής, χωρίς να παραβιάσει τις απαιτήσεις της αληθινότητας. Και μάλιστα της «αληθινότητας» στο μέρος, αλλά και στο όλο: Γιατί η Νικοπούλου «μοντάρει» συνθήκες και περιστατικά χωρίς να δημιουργήσει αισθήσεις ή υποψίες πλαστότητας και επιτηδευμένης «λογοτεχνίας» - αδειοδοτημένης από τον ίδιο τον εαυτό της για εκκεντρικότητες κάθε είδους.

Μακριά λοιπόν από το να χαρακτηρίσει κανείς την «Ασφαλή Πόλη» θητεία στην εκζήτηση ή σε έναν λογοτεχνικό ιντερεμινισμό, πρέπει σαφώς να εντυπώσει στη λεπτότητα και καθαρότητα της αφήγησης. Κι όμως, εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με μια απλή φωτογραφική απεικόνιση προσώπων και καταστάσεων, αλλά και με μια γαργαλιστική αοριστία που διατρέχει τα κείμενα και αξιώνει έναν δεύτερο γύρο επαναπροσέγγισης. Ο αναγνώστης βγαίνει αναπόφευκτα «στο κλαρί» της δημιουργικής επαφής, αφενός για να επαναφηγηθεί νοερά αυτό που μερικώς του δόθηκε και αφετέρου για να στοχαστεί πάνω στα αφηγηματικά άλματα της Νικοπούλου, που οδηγούν σε απροσδόκητες απολήξεις...

Στο έργο της Νικοπούλου είναι αδύνατο να μην εντυπωσιασθεί κανείς από τόσα - εξηγήσιμα εν τέλει αλλά και στατιστικώς ασυνήθιστα - συμβάντα ! Ο ουρανοξύστης και ο σαρακατσάνος τηρητής των παραδόσεων, ο εφασίας λαός των μέσων μαζικής μεταφοράς, ο ερωτύλος δάσκαλος και ο γεροντόφιλος (=το αντίθετο του παιδόφιλος !) μαθητής, ο Παπάς που εικονοποιεί το θρησκευτικό υπερ-εγώ για να σώσει την ψυχή του, το αίτημα μιας ευθανασίας ως τοκογλυφική εξόφληση παλιάς οφειλής, και προπάντων εκείνο το τρομερό «μακιγιάζ»: Συμβολικό από ένα σημείο και πέρα μιας κοινωνικής συμβατικότητας που θέλει τον γυναικείο εξωραϊσμό umberalles - με ένα κόστος που τελικά αποδεικνύεται βαρύτατο, που μετατρέπει τον οφειλέτη σε ζόμπυ, με στάσιμα και ανήμπορα να εξωτερικευθούν αισθήματα...

Η Ηρώ Νικοπούλου είναι στον αντίποδα της λογικής του happyend, είναι γενικά δοσμένη στο τραγικό αλλά με ήπιους τόνους - τέτοιους όμως που του δίνουν βάθος και διάρκεια: Παραδείγματος χάρη στον «μονοκυτταρικό οργανισμό», όπου τσιγκλάει τον αναγνώστη για να σκεφθεί μια τραγωδία, να εικάσει διαδρομές αντιδράσεων και θλίψης του εμπλεκόμενου μέρους, πέρα από τα όρια του συγκεκριμένου αφηγήματος. Αυτή η γενικώς αντισυμβατική στάση της συγγραφέως την αποτρέπει από το να κραδαίνει κάποια εξεγερσιακή σημαϊούλα : Απόδειξη η «ΚατάΛΥψη» - το γραμματικό λάθος εδώ λειτουργεί σαν κράχτης παρά σαν ευκαιρία χρήσης του σχετλιαστικού γνωμικού «σημερινή νεολαία!» ή για την ανάκληση των δηλώσεων της Σαπφώς Νοταρά «Σόδομα και Γόμορρα»...

Μια δασκάλα που κακοποιείται το Δεκέμβρη της εξέγερσης, μια παιδική κακία με το παγωτό, μια

μητέρα λεσβιάζουσα που κατηγορεί τη κόρη ότι της πήρε τον εραστή, ένας σκιώδης εραστής κάποιας άλλης μαμάς, μια εθελοντική ευθανασία(=αυτοκτονία!) στη θάλασσα, μια σκυλίτσα που κλαίει πάνω από το σώμα του νεκρού μετανάστη - όλα αυτά συνιστούν θέματα που διανθίζονται με στοχαστικές παρατηρήσεις που εδράζονται στη ζωή των ηρώων. Θα σημειώσω ιδιαίτερα τα λεγόμενα για το μέλλον, τα λεγόμενα για τους έχοντες πολύ λίγο από αυτό - ήγουν ηλικιωμένους: Αυτοί δεν έχουν πού να ακουμπήσουν τη φαντασία τους - λέει η συγγραφέας - και δεν βολεύονται με τη κατάσταση ακόμη κι αν τα έχουν απολύτως καλά με το παρελθόν τους...

http://oikologein.blogspot.gr/2016/02/blog-post_7.html